

Commemoració de la Victòria Catalana al Coll de Panissars

La Victòria Catalana contra l'invasor francès (1285)

Placa commemorativa al Coll de Panissars

Cronologia (fragments)

→**Pere I el Catòlic**. Neix a Montblanc el 1177, Comte de Barcelona, rei d'Aragó, sobirà de gairebé tota la Provença, comte de Girona, d'Osona, de Ribagorça, de Sobrarb, de Besalú, de Cerdanya, del Rosselló i del Pallars Jussà. Es casà amb **Maria de Montpeller**, senyora de Montpeller.

→**Jaume I el Conqueridor**. Fill de Pere I el Catòlic i de Maria de Montpeller, neix a Montpeller el 1208 i mor a València el 1276. Comte de Barcelona, rei d'Aragó, de València i de Mallorca, comte de Ribagorça, senyor de Montpeller.

→**La divisió del regne**. En el seu testament **Jaume I el Conqueridor** reparteix el regne entre els seus fills, **Pere II el Gran** i **Jaume II**, cosa que motiva greus desavinences entre ells.

→**Pere II el Gran**. Comte de Barcelona, rei d'Aragó, de València i de Sicília, comte de Ribagorça. Regnà del 1276 al 1285. Fill de Jaume I el Conqueridor i de Violant d'Hongria. Neix a València el 1240 i mor a Vilafranca del Penedès el 1285. Es casà amb **Constança de Sicília**.

→**Jaume II**. Rei de Mallorca, comte de Rosselló i de Cerdanya i senyor de Montpeller, baró d'Omelàs i vescomte de Carladès. Regnà del 1276 al 1311. Fill segon de Jaume I i de Violant d'Hongria, neix a Montpeller el 1243 i mor a Mallorca el 1311. Es casà amb **Esclarmonda de Foix**, germana del comte Roger Bernat de Foix.

La Batalla de Muret (1213)

► **1213. Croada dels francesos contra els albigesos**. Amb l'excusa de combatre el cisma dels càtars, França es vol apoderar de tots els territoris occitans. **Pere I el Catòlic** acut a ajudar els occitans i mor a la batalla de Muret el dijous 12 de setembre de 1213. Els francesos s'apoderen d'Occitània.

Victòria Catalana contra l'invasor francès (1285)

► **1282. Anatema de l'Església catòlica contra Pere el Gran.** El novembre de 1282, el pontífex **Martí IV**, d'origen francès, excomunica Pere II el Gran. El març de 1283 el declara desposseït dels seus regnes i dóna la investidura del regne de Sicília a Carles I d'Anjou. A l'agost, adjudica els regnes de Pere II el Gran a la casa reial de França.

► **1283.** Des de l'agost, **Felip III l'Ardit**, rei de França, comença a preparar la que serà la croada contra Catalunya.

► **1285.** Per Pasqua, acuden croats de totes les regions de la Gàl·lia i de moltes altres nacions de l'occident d'Europa. **Els croats es concentren a Tolosa de Llenguadoc. Felip l'Ardit** pren l'orifloma a Sant-Dionís.

► **1285.** El 30 d'abril, **Felip l'Ardit** fa la seva entrada a Narbona, on s'organitzen les forces, i pren el comandament de l'exèrcit. **Felip el Bell**, el seu fill, segueix son pare a contracor.

► **1285. Pere el Gran prepara la defensa.** Disposa que siguin guarnits de tropes els passos dels Pirineus. El mes de maig fa una crida als aragonesos, als quals assenyala els punts que han de guardar per tal que Felip l'Ardit no pugui entrar per Navarra. Pere II de Catalunya-Aragó Pere el Gran confia l'avantguarda de l'atac a **Ramon de Montcada i d'Aragó**. El 15 de maig crida la seva gent de Catalunya. S'ordena als catalans de concentrar-se a **Figueres**, on acut el sobirà.

► **1285. La massacre d'Elna.** El 25 de maig, els francesos fan una gran mortaldat, incendien la catedral, amb la gent a dins que s'hi havien refugiat, violen i saquegen Elna amb gran crueltat.

► **Entrada dels francesos.** Una traïció, sembla, fou la causa que l'exèrcit croat pogués passar els Pirineus. Els fou indicat un pas a la muntanya, pel **coll de la Maçana**, per on podien travessar sense xocar amb la resistència dels catalans. Entrada per mar: la flota francesa passa de **Cotlliure** a **Roses**. Maten i saquegen arreu per on passen.

► **La resistència catalana.** Els francesos invasors xocaren des de bon principi amb l'hostilitat violenta dels catalans, una barrera més insuperable que tots els obstacles naturals. S'havien cregut que, venint en nom de l'Església, serien acollits pacíficament pels fidels catòlics del reialme d'Aragó, i que no prendrien partit per un rei excomunicat: no havien comptat amb el patriotisme local, vivament sobreexcitat. La presència de l'estranger exaltà, com sempre, el cap d'aquests indomables muntanyesos, i l'amor de la independència s'imposà en ells a tot altre sentiment.

► **Crida a sometent.** El rei Pere el Gran convocà el sometent general en virtut de l'usatge *Princeps namque*, que li conferia la potestat de cridar a les armes en cas d'invasió del territori.

► **Pere el Gran** crida el reforç de l'almirall **Roger de Llúria** i els **almogàvers** per menar una gran batalla contra els invasors.

► **Coronació de Carles de Valois.** Els francesos s'apoderaren de Peralada, Castelló d'Empúries i Roses. A **Castelló d'Empúries** fou coronat comte-rei de Catalunya i rei Aragó

Carles de Valois, fill de Felip l'Ardit. La plaça de **Roses** els era indispensable per a assegurar les comunicacions del seu exèrcit amb la flota encarregada de proveir-lo.

► **L'estratègia** del rei Pere el Gran era **deixar entrar l'invasor terres endins**, i quan es trobessin en ple país enemic, lluny de llurs bases, els tallaria les comunicacions per mar.

► La **batalla naval de les illes Formigues** va tenir lloc el dia 28 d'agost i el 3 i 4 de setembre, l'estol de la Corona d'Aragó, comandat per l'almirall **Roger de Llúria**, vencé els invasors francesos.

► **La victòria catalana fou completa**. **Roger de Llúria** penetrà al **port de Roses** ocupà la vila, a la qual la guarnició francesa havia calat foc. La Roncièrere coneix que "la primera vegada que França lliurava una guerra marítima tenia contra ella la potència naval més terrible... els ballesters de Catalunya, els més hàbils del món".

► **1285. Retirada pel coll de Panissars: 30 de setembre i l'1 d'octubre**. La crònica de Ramon Muntaner explica que a l'avantguarda hi anava el comte Roger Bernat de Foix amb 500 cavallers. Seguien el primogènit, Felip el Bell, el rei moribund en la seva llitera i el cardenal legat. Pere el Gran havia donat l'ordre que aquesta avantguarda, en la qual anava el rei moribund, no fos atacada ni inquietada.

► Com remarca **Ferran Soldevila**, "prou va fer Pere II deixant sortir de Catalunya els membres de la família reial francesa, entre ells el pretendent a la seva corona, quan tan fàcil li hauria estat d'apoderar-se'n. Ben segur que els seus rivals, en un cas semblant, no haurien mostrat tanta generositat com ell va mostrar".

► El rei de França, **Felip l'Ardit**, sabent que el seu hereu, **Felip el Bell**, no era partidari de la política de la croada, li féu jurar en el seu llit de mort que la continuaria i que ajudaria son germà **Carles de Valois** a posseir el reialme catalanoaragonès.

~~~~~

Recull: T.C.

III _____ **Indrets del Record** _____
indretsdelrecord@gmail.com